ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Τα είδη της μετοχής

Ο χαρακτήρας της μετοχής

Η μετοχή είναι ένα **ρηματικό επίθετο**. Αυτό σημαίνει ότι έχει ταυτόχρονα και τα χαρακτηριστικά του ρήματος και τα χαρακτηριστικά του επιθέτου.

Η μετοχή είναι και ρήμα, γιατί:

α) έχει **χρόνους** (ενεστώτας > λύων, μέλλοντας > λύσων, αόριστος > λύσας, παρακείμενος > λελυκώς)

β) έχει **διαθέσεις** (ενεργητική: λύων, μέση: λυόμενος, παθητική: λυθείς)

γ) **συντάσσεται** (δηλαδή παίρνει υποκείμενο, αντικείμενο κ.τ.λ.), π.χ.

- οἱ μετέχοντες τοῦ πολέμου

δ) Δεν **προσδιορίζεται** από επίθετο αλλά **από επίρρημα**, π.χ.

- Οἱ δανειζόμενοι ῥᾳδίως

ε) **Συνοδεύεται** από το **δυνητικό ἄν**, για να δηλώσει το δυνατό ή απραγματοποίητο και ισοδυναμεί με δυνητική ευκτική ή δυνητική οριστική, π.χ.

- οἶδα ταῦτα οὐκ **ἄν ὄντα** ἀληθῆ > οἶδα ὅτι οὐκ **ἄν εἴη** ἀληθῆ ταῦτα > δηλώνει το δυνατό.
- ἴσμεν Σωκράτη ῥᾳδίως **ἄν ἀφεθέντα** ὑπὸ τῶν δικαστῶν, εἰ ἐκολάκευεν αὐτούς > ἴσμεν Σωκράτη ῥᾳδίως **ἄν ἀφείθη** ὑπὸ τῶν δικαστῶν, εἰ ἐκολάκευεν αὐτούς > δηλώνει το μη απραγματοποίητο.

Η μετοχή είναι και επίθετο, γιατί:

α) έχει τρία γένη: ὁ λύων, ἡ λύουσα, τὸ λῦον

β) χρησιμοποιείται ως επιθετικός προσδιορισμός και κατηγορούμενο, π.χ.

- Τὰ **παρόντα** πράγματα > επιθετικός προσδιορισμός
- Ἦν Περικλέους γνώμη **νενικηκυῖα** > κατηγορούμενο

γ) με το άρθρο γίνεται ουσιαστικό, π.χ. ὁ λέγων, οἱ κατέχοντες

Η μετοχή χρησιμοποιείται ως:

α) επιθετικός προσδιορισμός
β) κατηγορούμενο ή κατηγορηματικός προσδιορισμός
γ) επιρρηματικός προσδιορισμός

Ανάλογα με τη χρήση της η μετοχή χαρακτηρίζεται ως:

α) επιθετικός προσδιορισμός > **επιθετική μετοχή**
β) κατηγορούμενο ή κατηγορηματικός προσδιορισμός > **κατηγορηματική μετοχή**
γ) επιρρηματικός προσδιορισμός > **επιρρηματική μετοχή**

α) Επιθετική μετοχή

Επιθετική λέγεται η μετοχή που **<u>συνήθως συνοδεύεται από άρθρο</u>** και λειτουργεί στον λόγο **ως επίθετο**, δηλαδή προσδιορίζει ουσιαστικά ή αντωνυμίες.

- **Αἱ πόλεις αἱ δημοκρατούμεναι τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις** διοικοῦνται.
  (= Οι πόλεις που έχουν δημοκρατικό πολίτευμα διοικούνται με βάση τους νόμους που έχουν θεσπιστεί)
  - Στο παράδειγμα και οι δύο μετοχές έχουν άρθρο. Η μετοχή **αἱ δημοκρατούμεναι** προσδιορίζει το ουσιαστικό **αἱ πόλεις**. Η μετοχή **τοῖς κειμένοις** προσδιορίζει το ουσιαστικό **τοῖς νόμοις**.

- Καταλαμβάνει **πώλους** εἰς δασμὸν βασιλεῖ **ἐκτρεφομένους**

(= αιχμαλωτίζει πουλάρια που εκτρέφονταν ως φόρος για τον βασιλιά.)

  - Στο παράδειγμα η μετοχή **ἐκτρεφομένους** δεν έχει άρθρο. Προσδιορίζει το ουσιαστικό **πώλους**.

Η **επιθετική** μετοχή **δέχεται άρνηση οὐ**, όταν εκφράζει κάτι **πραγματικό**· σπανιότερα, όταν εκφράζει κάτι **υποθετικό** ή **υποκειμενικό**, παίρνει άρνηση **μή**.

- Ἐς τὸν μέλλοντα καὶ ὅσον **οὐ παρόντα** πόλεμον

(= Στον πόλεμο που πρόκειται να γίνει και που απλώς δεν άρχισε ακόμη.)

  - Η μετοχή εκφράζει κάτι **πραγματικό**.

- Ὁ **μὴ δαρεὶς** οὐ παιδεύεται

(= Αυτός που δε δάρθηκε δεν παιδεύται)

  - Η μετοχή εκφράζει κάτι **υποθετικό**.

Η **επιθετική** μετοχή ισοδυναμεί με αναφορική πρόταση, γι' αυτό λέγεται και **αναφορική μετοχή**.

- **Αἱ πόλεις αἱ δημοκρατούμεναι τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις** διοικοῦνται.

(= Οι πόλεις που έχουν δημοκρατικό πολίτευμα διοικούνται με βάση τους νόμους που έχουν θεσπιστεί)

Η επιθετική μετοχή ως ουσιαστικό > ουσιαστικοποιημένη μετοχή

Αρκετά συχνά το ουσιαστικό που προσδιορίζει μια επιθετική μετοχή παραλείπεται. Στην περίπτωση αυτή η μετοχή παίρνει τη συντακτική θέση του ουσιαστικού > **ουσιαστικοποιημένη** μετοχή. Με τον τρόπο αυτό προήλθαν πολλά ουσιαστικά που χρησιμοποιούμε σήμερα, π.χ. το παρόν, το μέλλον, το παρελθόν.

Συνηθισμένες ουσιαστικοποιημένες μετοχές είναι οι παρακάτω:

ὁ **ἄρχων**, ὁ **διώκων** = ο κατήγορος, ὁ **κλέπτων** = ο κλέφτης, ὁ **νικῶν** = ο νικητής, ὁ **τεκών** = ο πατέρας, ἡ **τεκοῦσα** = η μητέρα, ὁ **φεύγων** = ο κατηγορούμενος - ο εξόριστος, ἡ **εἱμαρμένη** = η μοίρα, ἡ **ἐπιοῦσα** = η επόμενη μέρα, οἱ **κρατοῦντες** = οι άρχοντες, οἱ **λέγοντες** = οι ρήτορες, οἱ **πολιτευόμενοι** = οι πολιτικοί, οἱ **προσήκοντες** = οι συγγενείς, οἱ **τεθνεῶτες** = οι νεκροί, τὸ **ἀνειμένον** = η άνεση, τὸ **δεδιὸς** = ο φόβος, τὸ **δέον** = το πρέπον, τὸ **δοκοῦν** = η γνώμη, τὸ **ἡσυχάζον** = η ησυχία, τὸ **θαρσοῦν** = το θάρρος, τὸ **λεγόμενον** = η φήμη, τὸ **λυσιτελοῦν** = η ωφέλεια, τὸ **μέλλον**, τὸ **παρόν**, τὸ **παρελθόν**, τὸ **νοσοῦν** = η νόσος, τὸ **προσῆκον** = το αρμόζον, τὸ **συμφέρον**, τὸ **συνεστηκός** = οι συνωμότες, τὰ **βεβουλευμένα** / τὰ **γνωσθέντα** / τὰ **δεδογμένα** / τὰ **δόξαντα** / τὰ **ἐψηφισμένα** = οι αποφάσεις, τὰ **δέοντα** / τὰ **προσήκοντα** = τα πρέποντα, τὰ **καθεστῶτα** = η υπάρχουσα κατάσταση, τὰ **κατηγορημένα** = οι κατηγορίες, τὰ **κηρυχθέντα** = οι διαταγές, τὰ **νομιζόμενα** = τα καθιερωμένα, τὰ **συγκείμενα** = οι ισχύουσες συνθήκες, τὰ **συμβάντα**, τὰ **ὡμολογημένα** = οι συμφωνίες

Η χρήση της επιθετικής μετοχής

Η επιθετική μετοχή χρησιμοποιείται ως:

1. υποκείμενο

- **Τὸ μέλλον** ἀφανὲς ἡμῖν ἐστιν.

(= το μέλλον μας είναι αφανές.)

2. αντικείμενο

- Οἱ νόμοι **τὸ δίκαιον** καὶ **τὸ συμφέρον** βούλονται.

(= Οι νόμοι θέλουν το δίκαιο κι αυτό που συμφέρει.)

3. κατηγορούμενο (η επιθετική μετοχή είναι **πάντοτε έναρθρη**)

- Οὗτος ἦν **ὁ ἀδικήσας** καὶ **ἐπιβουλεύσας** ἡμῖν.

(= Αυτός ήταν που μας αδίκησε και σκέφτηκε το κακό για μας.)

Στο παράδειγμα ὁ ἀδικήσας συνοδεύεται από άρθρο· η μετοχή ἐπιβουλεύσας δεν έχει άρθρο, συνδέεται όμως με

την προηγούμενη μετοχή με τον "και". Όπως ξέρουμε, ο "και" συνδέει όμοιους όρους.

4. επιθετικός προσδιορισμός

- Ἀπήγαγε τὴν στρατιὰν ἐπὶ τὴν ἄκραν Τεμενῖτιν **καλουμένην**.

(= Οδήγησε τον στρατό στα σύνορα στην περιοχή που λέγεται Τεμενίτις.)

5. κατηγορηματικός προσδιορισμός (δεν αναλύεται σε αναφορική πρόταση)

- Οἱ στρατιῶται εἶχον τὰς ἀσπίδας **ἐκκεκαλυμμένας**.

(= Οι στρατιώτες είχαν τις ασπίδες ακάλυπτες.)

6. παράθεση

- Λύσανδρος παρέπλει εἰςΛάμψακον σύμμαχον **οὖσαν** Ἀθηναίων

(= Ο Λύσσανδρος έπλεε κοντά στη Λάμψακο που ήταν σύμμαχος των Αθηναίων.)

7. επεξήγηση

- Οὗτοι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναίοι, **οἱ** ταύτην τὴν φήμην **κατασκεδάσαντες**, οἱ δεινοὶ εἰσίν μου κατήγοροι.

8. ονοματικός ετερόπτωτος προσδιορισμός

- Πρὸς ἕκαστον **τῶν εἰρημένων** ἐνεχείρει τι λέγειν ὁ Φίλιππος, [γεν. διαιρετική]

9. εμπρόθετος προσδιορισμός

- Ἱστορεῖ τὴν Πλάτωνος περὶ **τῶν ὄντων** δόξαν. [εμπρόθ. αναφοράς]

10. δοτική προσωπική

- Φύσει δ' ὑπάρχει **τοῖς παροῦσι** τὰ τῶν ἀπόντων, [δοτ. προσωπική κτητική]

β) Κατηγορηματική μετοχή

Ποια μετοχή λέγεται κατηγορηματική;

Κατηγορηματική λέγεται η μετοχή που χρησιμεύει ως **κατηγορούμενο** ή **κατηγορηματικός προσδιορισμός** του υποκειμένου ή του αντικειμένου του ρήματος.

- Ἔστι ταῦτα τὴν ῥᾳθυμίαν ὑμῶν **αὐξάνοντα**.

(= Αυτά αυξάνουν περισσότερο την αμέλειά σας.)

> η μετοχή **αυξάνοντα** είναι κατηγορούμενο του υποκειμένου του ρήματος **ταῦτα**.

- ὡς δὲ εἶδον αὐτοὺς **πελάζοντας** ἔφευγον.

(= όταν οι επιδρομείς τους είδαν να πλησιάζουν έφυγαν.)

> η μετοχή **πελάζοντας** είναι κατηγορούμενο του αντικειμένου του ρήματος **αὐτούς**.

- Οἱ πολέμιοι ᾔσθοντο τὸ ὄρος **ἐχόμενον**

(= Οι εχθροί αντιλήφτηκαν ότι το όρος είναι κατακτημένο)

> η μετοχή **ἐχόμενον** είναι κατηγορηματικός προσδιορισμός στο αντικείμενο του ρήματος **τὸ ὄρος**.

- οἱ δὲ Κερκυραῖοι ὡς ᾔσθοντο αὐτοὺς **προσπλέοντας**

(= Οι Κερκυραίοι μόλις αντιλήφτηκαν αυτούς να προσεγγίζουν)

> η μετοχή προσπλέοντας είναι κατηγορούμενο του αντικειμένου του ρήματος **αὐτούς**.

ΠΡΟΣΟΧΗ Η κατηγορηματική μετοχή είναι πάντα **άναρθρη**.

Ποια ρήματα δέχονται κατηγορηματική μετοχή;

Κατηγορηματική μετοχή δέχονται οι παρακάτω κατηγορίες ρημάτων:

1-2. Τα συνδετικά

1. Τα συνδετικά **εἰμί**, **γίγνομαι**, **ὑπάρχω**

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Με τα ρήματα **εἰμί**, **γίγνομαι**, **ὑπάρχω** η μετοχή μεταφράζεται ως ρήμα, ενώ η μετάφραση του ρήματος παραλείπεται.

- **Ἔστι** ταῦτα τὴν ῥᾳθυμίαν ὑμῶν **αὐξάνοντα**.

(= Αυτά **αυξάνουν** περισσότερο την αμέλειά σας.)

- **Προσεοικότες γίγνονται** τοῖς γονεῦσιν οἱ παῖδες.

(= Τα παιδιά **μοιάζουν** στους γονείς.)

- Τοῦτο **ὑπάρχειν** ὑμᾶς **εἰδότας** ἡγοῦμαι

(= Πιστεύω ότι σίγουρα το **γνωρίζετε** αυτό.)

2. Τα συνδετικά **δήλος εἰμι** (είμαι φανερός), **διαβιῶ** / **διαμένω** (ζω κάπου μόνιμα), **διάγω** / **διαγίγνομαι** (περνώ τον καιρό μου), **οὐ διαλείπω** (δε σταματώ), **διατελῶ** (είμαι συνεχώς), **λανθάνω** (μένω απαρατήρητος), **οἴχομαι** (έχω φύγει), **τυγχάνω** (συμβαίνει να είμαι, είμαι), **φαίνομαι/ φανερὸς εἰμι** (είμαι φανερός), **φθάνω** (προφταίνω)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: τα **ρήματα** αυτά μπορεί να αποδοθούν με **τροπικό επίρρημα** και η κατηγορηματική μετοχή που εξαρτάται από αυτά με **ρήμα**:

δῆλός εἰμί > **φανερά**

- **Δῆλος ἦν ἐπιθυμῶν** προσελθεῖν.

(= **Επιθυμούσε φανερά** να έρθει.)

διαβιῶ / **διαμένω** / **διαγίγνομαι** / **διάγω** / **οὐ διαλείπω** / **διατελῶ** > **συνεχώς**

- Οὗτοι **διατελοῦσιν ὄντες** ἐλεύθεροι.

(= Αυτοί **συνεχώς είναι** ελεύθεροι.)

λανθάνω > **κρυφά**

- Οἱ Θηβαῖοι **ἔλαθον εἰσελθόντες**.

(= Οι Θηβαίοι **μπήκαν κρυφά**.)

οἴχομαι > **γρήγορα**, **αμέσως**

- ἐπισχόμενος τὰ ὦτα **οἴχομαι φεύγων**
- (= κλείνω τ' αυτιά μου και **απομακρύνομαι αμέσως**)

τυγχάνω > **τυχαία**

- Τισσαφέρνης ἐν Σάρδεσιν **ἔτυχεν ὤν**.

(= Ο Τισσαφέρνης **βρισκόταν τυχαία** στις Σάρδεις.)

φαίνομαι / φανερός εἰμι > **φανερά**

- Οὗτος **ἐπιβουλεύων** ἡμῖν **φαίνεται**.
- (= Αυτός **φανερά** μας **επιβουλεύεται**.)

φθάνω > **πρώτα**, **πρώτος**

- Ἦν **φθάσωσι διαφθείραντες** τὸ στράτευμα.

(= Αν **προλάβουν να καταστρέψουν** το στράτευμα.)

3.Τα ρήματα που σημαίνουν έναρξη, λήξη, ανοχή, καρτερία, κάματο

α) έναρξη: **ἄρχω** = αρχίζω, **ἄρχομαι** = αρχίζω, **κατάρχω** =κάνω αρχή ενός πράγματος, **κατάρχομαι** = κάνω αρχή της θυσίας, **διάρχω** = διατηρώ την αρχή ως το τέλος, **ἐξάρχω** = αρχίζω, **ἐπάρχομαι** = αρχίζω, **ὑπάρχω** = αρχίζω πρώτος

- Οὗτος **ἦρξεν ἀδικῶν** ἡμᾶς.

(= Αυτός **άρχισε να** μας **αδικεί**.)

- **κατῆρχεν** ἤδη **ἀναπηδῶν** ἐπὶ τοὺς ἵππους

(= **άρχισε αμέσως να ανεβαίνει** στ' άλογα)

β) λήξη: παύω / παύομαι / λήγω = σταματώ

- **Ἐπαύσατο θύων**

(= **Σταμάτησε να θυσιάζει**)

γ. ανοχή: ἀνέχομαι, **ὑπομένω** = ανέχομαι

- Οἱ Ἀθηναῖοι οὐκ **ἠνείχοντο ἀκούοντες** τῶν ἀντιλεγόντων.

(= Οι Αθηναίοι δεν **ανέχονταν να ακούνε** αυτούς που είχαν αντιρρήσεις.)

- **Οὐχ ὑπομένε ὠφελούμενος**.

(= **Δεν ανέχεται ν βοηθιέται**.)

δ) καρτερία -αντοχή: καρτερώ, **ἐπιλείπω** = εξαντλούμαι

- μέχρι τεττάρων ἡμερῶν **ἐκαρτέρει θυόμενος**.

(= **επέμενενα θυσιάζει** για τέσσερις μέρες.)

ε) κάματο - κούραση: κάμνω = κουράζομαι, **ἀπαγορεύω** = κουράζομαι, **ἀπολείπω** = εγκαταλείπω

- **Ἀπείρηκα< συκευαζόμενος** καὶ **βαδίζων** καὶ **τρέχων**.

(**Έχω κουραστεί να ετοιμάζομαι** και **να βαδίζω** και **νατρέχω**.)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Η κατηγορηματική μετοχή που συντάσσεται με τα ρήματα που δηλώνουν έναρξη, λήξη, ανοχή, καρτερία, κάματο προσδιορίζει το υποκείμενό τους και μεταφράζεται με το **να** + **υποτακτική**.

4. Τα ρήματα που σημαίνουν αίσθηση, γνώση, μάθηση, μνήμη και τα αντίθετά τους.

α) αίσθηση: αἰσθάνομαι, ἀκούω, ὁρῶ, περιορῶ

- **Οὐκ αἰσθάνεσθε ἐξαπατώμενοι**;

(= Δεν **αντιλαμβάνεστε ότι** σας **εξαπατούν**;)

- **Ἦκουε τιμώμενος** ὑπὸ πάντων.

(= **Μάθαινε ότι** όλοι τον **εκτιμούσαν**.)

- **Ὁρᾶτε** ὑπὸ τοῦ προδότου **ἐξαπατηθέντες**.

(= **Βλέπετε ότι εξαπατηθήκατε** από τον προδότη.)

β) γνώση: γιγνώσκω = γνωρίζω, **ἐπίσταμαι** = γνωρίζω καλά, **εὑρίσκω** = διαπιστώνω - εξακριβώνω, **οἶδα** = γνωρίζω, **σύνοιδα** = έχω συνείδηση για κάτι, **κατανοῶ** = αντιλαμβάνομαι, **ἀγνοῶ**

- Οἱ Θηβαῖοι **ἔγνωσαν ἐξηπατημένοι**.

(= Οι Θηβαίοι **αντιλήφτηκαν ότι είχαν εξαπατηθεί**.)

- **Οὐκ ἐπίστασθε** θνητοὶ **ὄντες**;

(= **Δε γνωρίζετε ότι είστε** θνητοί;)

- **Κατενόησαν οὐ** πολλοὺς τοὺς Θηβαίους **ὄντας**;)

(= **Κατάλαβαν ότι** οι Θηβαίοι **δεν ήταν** πολλοί.)

γ) μάθηση: μανθάνω

- Οἱ Ἕλληνες **ἔμαθον** Κῦρον **τεθνηκότα**.

(= Οι Έλληνες **έμαθαν ότι** ο Κύρος **είχε φονευτεί**.)

ε) μνήμη: ἐνθυμοῦμαι = θυμάμαι, **μέμνημαι** = θυμάμαι, **ἐπιλανθάνω** = ξεχνώ

- **Μέμνημαι** καὶ τοῦτό σου **λέγοντος**.

(= **Θυμάμαι ότιέλεγες** κι αυτό.)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Η κατηγορηματική μετοχή που συντάσσεται με τα ρήματα που δηλώνουν αίσθηση, γνώση, μάθηση, μνήμη και τ' αντίθετά τους προσδιορίζει άλλοτε το υποκείμενο κι άλλοτε το αντικείμενό τους. Μεταφράζεται ή με το **ότι** + **οριστική** ή με το **να** + **υποτακτική**.

5. Τα ρήματα που σημαίνουν δείξιμο, δήλωση, αγγελία, έλεγχο

α) δείξιμο: δείκνυμι, ἐπιδείκνυμι, ἀποδείκνυμι

- Σωκράτης **ἐδείκνυε** ἑαυτὸν καλὸν κἀγαθὸν **ὄντα**.

(= Ο Σωκράτης **παρουσίαζε** τον εαυτό του **ότι ήταν** καλός και ενάρετος.)

- **Ἐπέδειξα** τοῦτον **ψευδόμενον**.

(= **Απέδειξα ότι** αυτός **ψεύδεται**.)

β) δήλωση: δηλῶ, φαίνω, φαίνομαι, φωρῶ = ανακαλύπτω

- Ὁ πόλεμος **δηλώσει** μείζων **γεγενημένος**

(= Ο πόλεμος **θα δείξει ότι έχει γίνει** μεγαλύτερος.)

- Κλέαρχος **ἐπιορκῶν ἐφάνη**.

(= Ο Κλέαρχος **αποδείχτηκε ότιπαρέβαινε** τους όρκους του.)

- **Ἐφωράθη** ἀργύριον **ἐξαγόμενον**.

(= **Ανακαλύφτηκε ότι εξαγόταν** χρήμα.)

γ) αγγελία: ἀγγέλω, ἀγγέλλομαι, ἀναγγέλλω

- Τισσαφέρνης Κῦρον **ἐπιστρατεύοντα ἤγγειλε** βασιλεῖ.

(= Ο Τισσαφέρνης **ειδοποίησε** τον βασιλιά **ότι** ο Κύρος **εκστράτευε** εναντίον του.

δ) έλεγχο: ἐλέγχω, ἐξελέγχω

- Οὗτος **ἐλεγχθήσεται ψευδόμενος**.

(= Αυτός **θα αποδειχτεί ότι ψεύδεται**.)

- **Ἀδικοῦνται** Φίλιππον **ἐξήλεγξα**.

(= **Απέδειξα ότι** ο Φίλιππος **αδικούσε**.)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Η κατηγορηματική μετοχή που συντάσσεται με τα ρήματα που δηλώνουν δείξιμο, δήλωση, αγγελία, έλεγχο προσδιορίζει άλλοτε το υποκείμενο κι άλλοτε το αντικείμενό τους. Μεταφράζεται ή με το **ότι** ή **πως** + **οριστική**.

6. Τα ρήματα που σημαίνουν ψυχικό πάθος: ἀγαπῶ= ευχαριστιέμαι **ἀλγῶ** = πονώ, **ἀγανακτῶ, αἰσχύνομαι** = ντρέπομαι, **μεταμέλομαι** = μετανοώ,**ἄχθομαι**= στενοχωριέμαι, **ἥδομαι** = ευχαριστιέμαι, **χαίρω, λυποῦμαι,**

ὀργίζομαι, τέρπομαι= ευχαριστιέμαι, **βαρέως φέρω** = στενοχωριέμαι

- **Ἀγαπῶ ἐπαινούμενος**.

(= **Ευχαριστιέμαι να επαινούμαι**)

- **Ἤλγησα ἀκούσας** βαρβάροις πήματα.

(= **Πόνεσα που άκουσα** παθήματα για τους βαρβάρους.)

- **Ἔχαιρεν ἀκούων** ταῦτα.

(= **Χαιρόταν που άκουγε** (ή **να ακούει**) αυτά.)

- Οἱ Ἀθηναῖοι **μετεμέλοντο** τὰς σπονδὰς **οὐ δεξάμενοι**.

(= Οι Αθηναίοι **μετάνιωσαν που δε δέχτηκαν** τις συνθήκες.)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Η κατηγορηματική μετοχή που συντάσσεται με τα ρήματα ψυχικού πάθους προσδιορίζει το υποκείμενό τους. Μεταφράζεται με το **που** + **οριστική** ή με το **να** + **υποτακτική**.

7. Με τα ρήματα: εὖ καλῶς/κακῶς/δίκαια ποιῶ, χαρίζομαι, ἀδικῶ, νικῶ, περιγίγνομαι, κρατῶ, ἡττῶμαι, λείπομαι

- **Ἀγαπῶ ἐπαινούμενος**.

(= **Ευχαριστιέμαι να επαινούμαι**)

- **Ἤλγησα ἀκούσας** βαρβάροις πήματα.

(= **Πόνεσα που άκουσα** παθήματα για τους βαρβάρους.)

- **Ἔχαιρεν ἀκούων** ταῦτα.

(= **Χαιρόταν που άκουγε** (ή **να ακούει**) αυτά.)

- Οἱ Ἀθηναῖοι **μετεμέλοντο** τὰς σπονδὰς **οὐ δεξάμενοι**.

(= Οι Αθηναίοι **μετάνιωσαν που δε δέχτηκαν** τις συνθήκες.)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Η κατηγορηματική μετοχή που συντάσσεται με τα παραπάνω ρήματα προσδιορίζει το υποκείμενό τους. Μεταφράζεται με το **και** ή **που** + **οριστική** ή **με το να** ή **στο να** + **υποτακτική**.

γ) Επιρρηματική μετοχή

Επιρρηματική λέγεται η μετοχή που χρησιμοποιείται για να εκφράσει επιρρηματικές σχέσεις, δηλ. τον **χρόνο**, την **αιτία**, τον **σκοπό**, την **υπόθεση**, την **εναντίωση** και τον **τρόπο**. Συνεπώς, η επιρρηματική μετοχή είναι έξι ειδών:

1. **χρονική**, **2**. **αιτιολογική**, **3**. **τελική**, **4**. **υποθετική**, **5**. **εναντιωματική** ή **ενδοτική**, **6**. **τροπική**

Τα πέντε πρώτα είδη των μετοχών αυτών ισοδυναμούν με τις αντίστοιχες δευτερεύουσες προτάσεις. Η τροπική μετοχή ισοδυναμεί με **τροπικό προσδιορισμό**.

1. Χρονική μετοχή

Η χρονική μετοχή:

α) μπορεί να βρίσκεται σε όλους τους χρόνους **εκτός από τον μέλλοντα**.

β) ισοδυναμεί με **χρονική πρόταση**

γ) παίρνει άρνηση **οὐ** ή **μή**

δ) δηλώνει πράξη **προτερόχρονη** ή **σύγχρονη** και σπανίως **υστερόχρονη** από αυτή που σημαίνει το ρήμα της πρότασης.

ε) Συχνά συνοδεύεται από χρονικά επιρρήματα: **ἅμα** = συγχρόνως / αμέσως, **ἐνταῦθα** = τότε, **ἔπειτα**, **εὐθύς**, **ἤδη**, **μεταξύ**, **ἔτι**, **εἶτα**, **αὐτίκα**

στ) Μεταφράζεται με κάποιον από τους **χρονικούς συνδέσμους** της ν.ε. + **οριστική** ή **υποτακτική**.

- Οἱ δὲ τῶν παίδων διδάσκαλοι κλειέτωσαν τὰ διδασκαλεῖα πρὸ ἡλίου **δύοντος**.

(= Οι δάσκαλοι των παιδιών να κλείνουν τα σχολεία **προτού δύσει** ο ήλιος.)

Η μετοχή εκφράζει πράξη **προτερόχρονη**.

- **Πορευόμενοι** ἐώρων τὸν στίβον τῶν Ἀχαιῶν καὶ Ἀρκάδων ἐπὶ τὴν ὁδόν.

(= **Ενώ βάδιζαν**, έβλεπαν τα ίχνη των Αχαιών και των Αρκάδων πάνω στον δρόμο.)

Η μετοχή εκφράζει πράξη **σύγχρονη**.

- Χαλκιδεῖς ἔτει πέμπτῳ μετὰ Συρακούσας **οἰκισθείσας** οἰκίζουσι Κατάνην.

(= Οι Χαλκιδείς ίδρυσαν την Κατάνη τον πέμπτο χρόνο **αφότου ιδρύθηκαν** οι Συρακούσες.)

Η μετοχή εκφράζει πράξη **υστερόχρονη**.

- Ἐπαιάνιζον **ἅμα πλέοντες**.

(= Τραγουδούσαν τον παιάνα, **ενώ έπλεαν**.)

Η μετοχή εκφράζει πράξη ταυτόχρονη.

Συνοδεύεται από το χρονικό επίρρημα **ἅμα**.

2. Αιτιολογική μετοχή

Η αιτιολογική μετοχή:

α) μπορεί να βρίσκεται σε όλους τους χρόνους **σπάνια σε μέλλοντα**.

β) ισοδυναμεί με **αιτιολογική** πρόταση

γ) παίρνει άρνηση **οὐ**

δ) δηλώνει **αντικειμενική** - **πραγματική** αιτία ή **υποκειμενική** αιτία.

ε) Μπορεί να συνοδεύεται από τους προσδιορισμούς **διὰ τοῦτο**, **διὰ ταῦτα**, **ἐκ τούτου**, **οὕτως**· στην περίπτωση της αντικειμενικής αιτίας μπορεί να συνοδεύεται από τα μόρια: **ἅτε**. **ἅτε δή**, **οἷον**, **οἷον δή**, **οἷα δή**, ενώ στην περίπτωση της υποκειμενικής αιτίας από τα: **ὡς**, **ὥσπερ**.

στ) Μεταφράζεται με τους αιτιολογικούς συνδέσμους **γιατί**, **διότι**, **επειδή** + **οριστική**. Στην αντικειμενική αιτία μπορούμε να προσθέσουμε το: **πράγματι**, ενώ στην υποκειμενική τα: **κατά τη γνώμη μου, με την ιδέα ότι, με την εντύπωση ότι κ.ό.**

- Καὶ διὰ τοῦτο **ὀργισθεὶς** Ἀπόλλων κτείνει Κύκλωπας.

(= **Επειδή** γι' αυτό **οργίστηκε** ο Απόλλωνας, σκοτώνει τους Κύκλωπες.)

Συνοδεύεται από τον προσδιορισμό **διὰ οῦτο**.

- Οἷον διὰ χρόνου **ἀφιγμένος** ἀσμένως ᾖα.

(**Επειδή πράγματι είχα φτάσει** μετά από πολύ χρόνο, πήγαινα ευχάριστα.

Συνοδεύεται από το **οἷον** και εκφράζει αντικειμενική αιτία.

- Τὸν Περικλέα ἐν αἰτίᾳ εἶχον **ὡς πείσαντα** σφᾶς πολεμεῖν.

(= Τον Περικλή κατηγορούσαν, **γιατί κατά τη γνώμη τους τους έπεισε** να πολεμούν.)

Συνοδεύεται από το **ὡς** και εκφράζει υποκειμενική αιτία.

- Καὶ **ὡς προθυμοτάτοις** οὖσιν ὑμῖν χάριν εἴσεται Κῦρος.

(= Ο Κύρος θα σας χρωστά ευγνωμοσύνη, **επειδή έχει τη γνώμη ότι είστε προθυμότατοι**.)

Συνοδεύεται από το **ὡς** και εκφράζει υποκειμενική αιτία.

3. Τελική μετοχή

Η τελική μετοχή:

α) βρίσκεται **πάντα** σε χρόνο **μέλλοντα**. Μπορεί να συνοδεύεται από ρήματα που δηλώνουν κίνηση

β) ισοδυναμεί με **τελική** πρόταση

γ) παίρνει άρνηση **μή**

δ) μπορεί να δηλώνει **υποκειμενικό** σκοπό και γι' αυτό στην περίπτωση αυτή συνοδεύεται από το **ὡς**.

ε) Μεταφράζεται με το **για να** + **υποτακτική**

- Οὗτος ἥκει **ἀμφισβητήσων**.

(= Αυτός έχει έρθει, **για να αμφισβητήσει**.)

- Οἱ Ἕλληνες παρεσκευάζοντο **ὡς δεξόμενοι** αὐτόν.

(= Οι Έλληνες ετοιμάζονταν, **για να τον δεχτούν/αντιμετωπίσουν**.)

Συνοδεύεται από τον **ὡς** και δηλώνει σκοπό υποκειμενικό.

4. Υποθετική μετοχή

Η υποθετική μετοχή:

α) βρίσκεται σε όλους τους χρόνους **εκτός** από τον **μέλλοντα**.

β) δηλώνει την προϋπόθεση κάτω από την οποία μπορεί ή θα μπορούσε να συμβεί αυτό που σημαίνει το ρήμα της πρότασης. Ισοδυναμεί με υποθετική πρόταση.

γ) παίρνει άρνηση **μή**.

δ) μεταφράζεται με τα: **αν**, **εάν**, **σε περίπτωση που** + **υποτακτική**.

- **Νικήσαντες** ἁπάντων τούτων ὑμεῖς κύριοι ἔσεσθε.

(= **Αν νικήσετε**, θα είστε κύριοι όλων αυτών.)

- Οὐκ ἔστιν ἡμῖν **μὴ νικῶσι** σωτηρία.

(= Δεν υπάρχει για μας σωτηρία, **αν δε νικάμε**.)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Όταν μια μετοχή βρίσκεται κοντά σε δυνητική οριστική ή δυνητική ευκτική ή δυνητικό απαρέμφατο ή σε οριστική μέλλοντα, τότε η μετοχή κατά κανόνα είναι υποθετική.

- **Αἰσχύνοιντο ἄν μὴ ἀποδιδόντες** χάριτας.

(= Θα ντρέπονταν, **αν δεν ανταπέδιδαν** την ευγνωμοσύνη.)

- Δίκαια **δράσας** συμμάχους **ἕξεις** θεούς.

(= **Αν κάνεις** δίκαιες **πράξεις**, θα έχεις τους θεούς συμμάχους.)

5. Εναντιωματική ή παραχωρητική μετοχή

Η εναντιωματική μετοχή:

α) βρίσκεται σε όλους τους χρόνους **εκτός** από τον **μέλλοντα**.

β) δηλώνει την εναντίωση σε σχέση μ' αυτό που εκφράζει το ρήμα της πρότασης. Ισοδυναμεί με εναντιωματική πρόταση.

γ) παίρνει άρνηση **οὐ**.

δ) μεταφράζεται με τα: **αν και**, **και αν**, (σπανιότερα) **μολονότι** + **υποτακτική**.

ε) συχνά συνοδεύεται από λέξεις όπως: **καί**, **καίπερ =** παρόλο που - αν και, **καίτοι =** και βέβαια - και πράγματι, **πάνυ** = πολύ - εντελώς, **καὶ ταῦτα**, ενώ στην πρόταση μπορεί να υπάρχουν ο αντιθετικός σύνδεσμος **ὅμως** ή τα επιρρήματα **εἶτα**, **ἔπειτα**, **κᾆτα (> καὶ εἶτα)** (= και έπειτα).

- Κυρία **γενομένη** τοσούτων ἀγαθῶν οὐκ ἐφθόνησεν τοῖς ἄλλοις.

(= **Αν και έγινε** κάτοχος τόσων αγαθών, δεν φθόνησε τους άλλους.)

- Τὸν Ὀρόνταν καὶ τότε προσεκύνησαν **καίπερ εἰδότες** ὅτι ἐπὶ τὸν θάνατον ἄγοιτο.

(= Τον Ορόντα και τότε τον προσκύνησαν, **αν και γνώριζαν** ότι οδηγούνταν στον θάνατο.)

- Ἄνδρας δὲ Ἕλληνας **πάνυ ζητῶν** οὐκ ἔφη δύνασθαι ἰδεῖν

(= **Μολονότι πολύ αναζητούσε** άνδρες Έλληνες, έλεγε πως δεν μπορούσε να δει.)

6. Τροπική μετοχή

Η τροπική μετοχή:

α) βρίσκεται σε συνήθως σε χρόνο **ενεστώτα**.

β) παίρνει άρνηση **οὐ**.

γ) δεν ισοδυναμεί με δευτερεύουσα πρόταση, γιατί δεν υπάρχουν δευτερεύουσες τροπικές προτάσεις.

δ) μεταφράζεται με: **νεοελληνική τροπική μετοχή**, με **τροπικό επίρρημα**, ή **εμπρόθετο προσδιορισμό**, με **ρήμα** + **και** ή με τα **ενώ**, **καθώς** + **οριστική** και με το **να** + **υποτακτική**. Όταν έχει άρνηση μεταφράζεται με το **χωρίς να** + **υποτακτική**.

- Εἰσί δέ τινες τῶν Χαλδαίων, οἳ **λῃζόμενοι** ζῶσι.

(= Υπάρχουν μερικοί από τους Χαλδαίους που ζουν **ληστεύοντας / με ληστείες / ληστρικά**)

- Οἱ βάρβαροι ἀπῆλθον **οὐδὲν ἀποκρινόμενοι**.

(= Οι βάρβαροι έφυγαν **χωρίς να δώσουν** καμιά απάντηση.)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

Οι μετοχές **ἄγων**, **φέρων**, **ἔχων**, **λαβών** όταν συντάσσονται με ρήματα που δηλώνουν άφιξη ή αναχώρηση έχουν τη συμβατική σημασία του "**με**", "**μαζί με**" δηλώνοντας έτσι τον τρόπο που συντελείται αυτή η κίνηση.

- ἔρχεται ἡ Μανδάνη πρὸς τὸν πατέρα καὶ τὸν Κῦρον τὸν υἱὸν **ἔχουσα**

(η Μανδάνη πήγε στον πατέρα της **μαζί με** τον Κύρο, τον γιο της.)

Το υποκείμενο της μετοχής - Μετοχή απόλυτη και συνημμένη

Η μετοχή συμφωνεί με το υποκείμενό της στο **γένος**, στον **αριθμό** και στην **πτώση**. Αυτό σημαίνει ότι σε όποιο γένος ή αριθμό ή πτώση βρίσκεται η μετοχή στο ίδιο γένος, αριθμό και πτώση θα βρίσκεται το υποκείμενό της.

- **Ὁ νόμος ἀπαγορεύων** φαίνεται.

Η μετοχή και το υποκείμενό της είναι γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής.

- **Ἐπιγενομένη ἡ νόσος** ἐπίεσε τοὺς Ἀθηναίους.

Η μετοχή και το υποκείμενό της είναι γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής.

- **Κρέοντος βασιλεύοντος** οὐ μικρὰ συμφορὰ κατέσχε Θήβας.

Η μετοχή και το υποκείμενό της είναι γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής.

- Οὐκ ἔστιν **ἡμῖν μὴ νικῶσι** σωτηρία.

Η μετοχή και το υποκείμενό της είναι γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης δοτικής.

- Ἔστι **ταῦτα** τὴν ῥᾳθυμίαν ὑμῶν **αὐξάνοντα**.

Η μετοχή και το υποκείμενό της είναι γένους ουδετέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής.

Μετοχή απόλυτη

Όταν το υποκείμενο της μετοχής είναι λέξη που **δεν έχει** άλλη συντακτική θέση στην πρόταση και λειτουργεί **αποκλειστικά** ως **υποκείμενο** της μετοχής, τότε η μετοχή λέγεται **απόλυτη**.

- **Κρέοντος βασιλεύοντος** οὐ μικρὰ συμφορὰ κατέσχε Θήβας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

α) Όπως φαίνεται από τα παραπάνω παραδείγματα η απόλυτη μετοχή εκφέρεται κυρίως σε **γενική** (Κρέοντος βασιλεύοντος, φορτίου προσγενομένου) ή σε **αιτιατική** (περιεσομένους ἡμᾶς). Έτσι οι μετοχές ονομάζονται **γενική απόλυτη** ή **αιτιατική απόλυτη**.

β) Με γενική απόλυτη εκφέρεται κάθε **επιρρηματική** μετοχή προσωπικού ρήματος, **εκτός** της **τελικής**.

- **Κρέοντος βασιλεύοντος** οὐ μικρὰ συμφορὰ κατέσχε Θήβας. > χρονική
- Ἀποπλεῖ οἴκαδε καίπερ μέσου **χειμῶνος ὄντος**. > εναντιωματική
- Κῦρος δ' οὖν ἀνέβη ἐπὶ τὰ ὄρη **οὐδενὸς κωλύοντος**. > τροπική
- Χρημάτων **δεομένης τῆς Σπάρτης** πρὸς πόλεμον, ἐπορεύθη Ἀγησίλαος εἰς Αἴγυπτον. > αιτιολογική
- **Κολαζόντων ὑμῶν** τοὺς ἀδικοῦντας ἔσονται οἱ νόμοι καλοὶ καὶ δίκαιοι. > υποθετική

γ) Με αιτιατική απόλυτη εκφέρεται σπανίως η μετοχή προσωπικού ρήματος. Στην περίπτωση αυτή η μετοχή είναι **αιτιολογική** και συνοδεύεται από τα μόρια **ὡς** ή **ὥσπερ**.

Συνηθέστερη είναι η μετοχή απρόσωπων ρημάτων ή εκφράσεων. Η μετοχή αυτή μπαίνει σε αιτιατική ουδετέρου γένους ενικού συνήθως αριθμού. Οι πιο συνηθισμένες μετοχές σε αιτιατική απόλυτη είναι οι παρακάτω:

ἄδηλον ὄν, ἀδύνατον ὄν, αἰσχρὸν ὄν, γεγραμμένον, δέον, δεῆσον, δίκαιον ὄν, δόξαν, δόξαντα, δυνατὸν ὄν, εἰρημένον, ἐξὸν, μέλον, μεταμέλον, μετὸν, οἷόν τε ὄν, παρασχὸν, παρὸν, πρέπον, προσῆκον, προσταχθὲν προστεταγμένον, ῥᾴδιον ὄν, τυχὸν, ὑπάρχον, χρεὼν

- **Ἐξόν** μοι ἴσον λαμβάνειν οὐκ ἐλάμβανον.

Μετοχή συνημμένη

Όταν το υποκείμενο της μετοχής είναι ταυτόχρονα και α) υποκείμενο ή β) αντικείμενο του ρήματος ή γ) δοτική προσωπική ή δ) υποκείμενο του απαρεμφάτου, τότε η μετοχή λέγεται **συνημμένη**.

Συγκεντρωτικός πίνακας μετοχών

είδος μετοχής	σε χρόνο	μπορεί να συνοδεύεται	μεταφράζεται με
επιθετική έναρθρη, αλλά και σπανιότερα άναρθρη	σ' όλους τους χρόνους		οριστική του χρόνου στον οποίο βρίσκεται
	σ' όλους τους χρόνους		ότι, πως, που + οριστική να + υποτακτική
κατηγορηματική	συντάσσεται με τα ρήματα: **α) εἰμί**, **γίγνομαι**, **ὑπάρχω**, **δῆλος εἰμί**, **διαβιῶ**, **διατελῶ**, **λανθάνω** κ.ά. **β)** όσα δηλώνουν: **έναρξη, λήξη, καρτερία, ανοχή, κάματο** **γ)** όσα δηλώνουν: **αίσθηση, γνώση, μάθηση, μνήμη** και τα αντίθετά τους		

	δ) όσα δηλώνουν: **αγγελία, δείξη, έλεγχο** **ε)** όσα δηλώνουν: **ψυχικό πάθος** **στ)** τα ρήματα: **εὖ/καλῶς/δίκαια/κακῶς ποιῶ, χαρίζομαι, ἀδικῶ, νικῶ, περιγίγνομαι, κρατῶ, ἡττῶμαι, λείπομαι** κ.τ.ό.		
επιρρηματική			
χρονική	σ’ όλους (εκτός του μέλλοντα), κυρίως σε αόριστο	από χρονικά επιρ.: ἅμα, ἐνταῦθα, ἔπειτα, εὐθύς, ἤδη, μεταξύ κ.ά.	αφού, όταν, ενώ άμα κ.τ.λ.
αιτιολογική	σ’ όλους τους χρόνους (σπανιότερα σε μέλλοντα)	διὰ τοῦτο, διὰ ταῦτα, ἐκ τούτου, οὕτως	γιατί, διότι, επειδή + οριστική
τελική	μέλλοντα (συνήθως με ρήματα που δηλώνουν κίνηση)	από το ὡς, και τότε δηλώνει υποκειμενικό σκοπό	για να
υποθετική	σ’ όλους τους χρόνους (εκτός του μέλλοντα)		αν, εάν, σε περίπτωση που
εναντιωματική	σ’ όλους τους χρόνους (εκτός του μέλλοντα)	καίπερ, καίτοι, πάνυ, καὶ ταῦτα	αν και, μολονότι, ενώ, παρόλο που

παραχωρητική	σ’ όλους τους χρόνους (εκτός του μέλλοντα)	μηδέ, ουδέ	κι αν ακόμη, ακόμη κι αν +ορ. και να + υποτ.
τροπική	σε χρόνο ενεστώτα		με τροπικό επίρρημα ή εμπρ. πρσδ. με ρήμα +και ενώ, καθώς + οριστική με το να + υποτακτική